

'T DUVELSKLÖKSKE

PROGRAMMA

Nr. 28 - 2002

Doekerende tractoren en nostalgische jeugdfoto's

Op zaterdag 22 juni vindt om 18.30 uur op het kerkplein in Sambeek weer de traditionele St. Janskransenwijding plaats. Zoals gebruikelijk worden er rond deze wijding weer enkele activiteiten georganiseerd.

Enkele oud-leiders en -leidsters van de vroegere verkeners, welpen, gidsen en kabouters hebben nostalgische én actuele foto's evenals een aantal voorwerpen bijeenge-bracht voor de expositie '**Jeugdbeweging vroeger en nu**', die in de ruimte onder de toren te bezichtigen is.

De **Sambeekse Motoren en Tractoren Vereniging (SMT)** houdt een toertocht door de regio met doekerende, historische tractoren. Tevens is er op het De Vochtplein een tentoonstelling van stationaire motoren, die werktuigen aandrijven.

Uiteraard zijn er ook weer de 'vaste' activiteiten zoals het **toren beklimmen**, de verkoop van **St. Jansbrood** en de open dag van **Het Kloosterhuis**. De **Wereldwinkel** verkoopt onder de toren producten uit de Derde Wereld.

Het programma voor het St. Jansweekend ziet er als volgt uit:

Zaterdag 22 juni

Om **13.00 uur**: start van de toertocht van historische tractoren door de regio.

Van **14.00 tot 17.00 uur** en van **19.15 tot 21.30 uur**: toren beklimmen; expositie 'Jeugdbeweging vroeger en nu' open; tevens verkoop van St. Jansbrood en 'Sambeekse' artikelen en Derde Wereldproducten onder de toren. Op het De Vochtplein is een tentoonstelling van stationaire motoren.

Voorafgaand aan de St. Janskransenwijding om **18.30 uur** maakt harmonie Semper Unitas een rondgang door het dorp. Tevens zal door Semper Unitas de wijding muzikaal worden opgeluisterd. Op het kerkplein staan stoelen voor mensen die wat moeilijker ter been zijn.

Zondag 23 juni

Van **11.00 tot 17.00 uur** is de toren weer open. Evenals op zaterdag geschiedt de beklimming op eigen risico. Kinderen tot 12 jaar kunnen alleen onder begeleiding van volwassenen naar boven. Hieraan wordt strikt de hand gehouden. De expositie over de jeugdbeweging is weer geopend en ook kunnen er weer St. Jansbroden en Derde Wereldproducten worden gekocht. Op het De Vochtplein zijn de stationaire motoren en historische tractoren te bewonderen.

Om ons dorp gedurende het St. Jansweekend er feestelijk uit te laten zien, wordt iedereen verzocht de Sambeekse vlag uit te steken. De St. Janskrans of St. Janstros hoort na de wijding een week naast de voordeur te hangen. Wilt u gedurende het St. Jansweekend uw auto niet op het kerkplein en het De Vochtplein parkeren?

De roemruchte Bulldog had twee voorgangers

De eerste 'echte' tractor reed in 1946 door Sambeek. Het was een uit de Verenigde Staten afkomstige Allis Chalmers, die werd aangedreven door een petroleum-motor. Trotse eigenaar ervan was Jan Laarakkers sr. die indertijd zijn bedrijf had op de hoek Grotestraat/Zandsteeg.

Met zijn Allis Chalmers kon hij zijn dorsmachine naar de akkers van de Sambeekse boeren vervoeren en vervolgens daar gaan dorsen. "Het was het begin van loonbedrijf Laarakkers", zeggen zijn beide zoons Willy en Henk.

Toch was de dorsmachine van Laarakkers sr. niet de eerste die in Sambeek door een tractor werd aangedreven. Die eer komt toe aan de in de heil woonachtige Harrie van de Beten, die al in de Tweede Wereldoorlog een stationaire motor had laten bouwen op een vrachtwagentje. Dat trok zijn dorsmachine naar de hooimijten van de boeren over het spoor. "Het vrachtwagentje had massieve banden", weet zijn zoon Harrie nog. "Als het door overvloedige regenval drassig

op het land was, moesten er kettingen om worden gelegd tegen het slippen."

Harrie van de Beten aan het werk met zijn dorsmachine.

De Allis Chalmers van Jan Laarakkers sr. kreeg in 1949 een opvolger, de roemruchte Lanz Bulldog. Het gedoeke en gepruttel van deze tractor zal menig oudere Sambekenaar zich nog goed kunnen herinneren.

"De Lanz Bulldog moest elke morgen eerst met een benzinebrander worden heet gestookt, voordat hij kon starten", aldus Willy en Henk Laarakkers. "Behalve ermee dorsen konden nu ook andere werkzaamheden op het land worden verricht zoals ploegen, schijfeggen en maaien. Met de Lanz Bulldog zijn ook heel wat bomen gerooid."

Vanaf 1950 breidden de loonwerkzaamheden van Laarakkers sr. zich steeds verder uit. Toen in 1968 de stuw bij Sambeek moest worden vergroot, deed een nieuwe bedrijfsactiviteit haar intrede: het grondverzet.

Henk Laarakkers demonstreert de Lanz Bulldog.

Tien jaar later kwamen daar nog eens de sloopwerkzaamheden bij. Drie zoons van Jan Laarakkers sr. namen ieder een bedrijfsactiviteit over en breidden deze steeds verder uit. De naam Laarakkers is inmiddels bekend in de gehele regio en zelfs ver daarbuiten.

Het loonbedrijf dat ruim 60 jaar geleden de eerste tractor in Sambeek introduceerde, heeft echter geruime tijd geleden opgehouden te bestaan.

Muziek en poëzie in Het Kloosterhuis

Op zondag 23 juni is er tussen 12.00 en 16.00 uur weer een open dag van Het Kloosterhuis, Grotestraat 71 in Sambeek (het vroegere rooie nonnenklooster). Er vinden rondleidingen plaats door het kloostergebouw en de bijbehorende boerderij.

Op het terras kan iets worden gedronken. Tevens treedt de groep Doun-Doun op met Afrikaanse percussiemuziek. In de schitterende tuin is een poëzieroute uitgezet door de schrijversgroep De Vrije Dichters. Bezoekers van de open dag hebben de mogelijkheid om in alle rust de sfeer van dit bijzondere stukje Sambeek te ervaren.

Voor meer informatie:

Ies Sweep, tel. 0485-576207

De jeugdbeweging laat je nooit meer los

Vraag iedere, wat oudere Sambekenaar of deze zich nog 'de blokhut' kan herinneren en hij zal antwoorden dat dit houten gebouwtje vele tientallen jaren het onderkomen is geweest van de verkenners.

Het stond achter het patronaat - nu De Gouden Leeuw - en pal naast de noodkerk. Waarschijnlijk is het daar net vóór de Tweede Wereldoorlog gebouwd. "De blokhut was destijds een begrip voor iedere inwoner van Sambeek", weet Gerrit Hendriks zich nog goed te herinneren. "Of hij nu lid was van de verkenners of niet. Iedereen wist het gebouwtje te staan en iedereen wist ook welke activiteiten daar plaatsvonden."

De Schilderstraat eind jaren '50. Opzij van de Noodkerk stond de blokhut. (in het midden van de foto)

Pastoor van Berkel en Gerardus Klaassen temidden van hun Jeugdbeweging op de Kerkstoep, 1961.

Gerrit Hendriks organiseert samen met nog enkele andere oud-leiders en -leidsters komend weekend de expositie 'Jeugdbeweging toen en nu', welke te bezichtigen is in de ruimte onder de toren. "De expositie bestrijkt de periode vanaf de oprichting in 1934 van de Jonge Wacht tot de jeugdactiviteiten van nu", vervolgt hij. "Hoeveel kinderen en jongeren in deze bijna 70 jaar enkele uren per week hun vrije tijd op aangename wijze hebben doorgebracht, is niet meer te achterhalen. Ook al, omdat gegevens, foto's en voorwerpen slechts zeer fragmentarisch bewaard zijn gebleven."

Jonge Wacht

Grote initiator van het georganiseerde jeugdwerk was destijds pastoor Jan van Berkel. Door zijn toedoen kwam in 1936 in Sambeek het patronaatswerk van de grond. Hieruit ontstond een jaar later de Jonge Wacht. "Alleen jongens konden lid worden", aldus medeorganisator Emiel van Haren. "Ze hielden zich tijdens de bijeenkomsten op zondagmiddag vooral bezig met gezelschapsspelletjes. Naar zo nu en dan een gezamenlijke fietstocht keken ze weken van tevoren uit." Halverwege de Tweede Wereldoorlog werd de Jonge Wacht door de Duitse bezetter verboden. In april 1945 al - dus nog vóór de officiële bevrijding - konden de Sambeekse jongens weer deelnemen aan het patronaatswerk. Een jaar later volgden enkele leiders en leidsters een zogeheten inleidingscursus en werd in Sambeek begonnen met de verkennersbeweging voor jongens. In 1947 volgde de installatie van deze leiders en

leidsters en dat was het begin van de St. Jan Baptistgroep, zo genoemd naar de patroon van de parochie. Spoedig daarna werd voor de meisjes de Maria Gorettigroep opgericht.

"De St. Jan Baptistgroep kende speltakken voor twee leeftijdscategorieën", aldus Emiel van Haren. "De welpen in de leeftijd van ongeveer acht tot twaalf jaar vormden de jongste groep. Van twaalf tot zestien, zeventien jaar was je verkenner." Voor de meisjes was er een soortgelijke verdeling: de kabouters kwamen qua leeftijd overeen met de welpen en de gidsen waren ongeveer even oud als de verkenners.

Noodkerk

"De verkenners hebben jarenlang in de blokhut gezeten totdat deze rond 1970 moest worden afgebroken. De andere drie speltakken daarentegen hebben in heel wat lokaliteiten in Sambeek gezeten", aldus Ger Jans-Hendriks, eveneens een van de organisatoren van de expositie. "Soms heel kort, soms ook verscheidene jaren. Zoals bijvoorbeeld in de noodkerk, toen deze na de ingebruikname van de huidige kerk geen dienst meer deed als gebedshuis."

In 1970 namen de vier groeperingen hun intrek in een nieuwe accommodatie vlak bij het voetbalveld: Sam Sam - een samentrekking van Sambeekse Samenwerking, omdat het eveneens houten gebouw vooral tot stand was gekomen dankzij de gulle gaven van de inwoners van het dorp.

Sam Sam

De bij een landelijke koepelorganisatie aangesloten georganiseerde St. Jan Baptistgroep en Maria Gorettigroep maakten zich geleidelijk aan daarvan los en werden uiteindelijk één vrije jeugdorganisatie. In plaats van geacht te worden bij de wekelijkse bijeenkomsten aanwezig te zijn, konden de kinderen voortaan kiezen of ze aan de vooraf aangekondigde activiteiten wilden deelnemen.

Toen gemeenschapshuis De Elsenhof op het Vrijthof in de jaren '90 van de vorige eeuw grondig werd gerenoveerd en uitgebreid kreeg Sam Sam - want zo heette de jeugdorganisatie voortaan - daar een eigen ruimte toegewezen. De door een enthousiaste groep leiders en leidsters georganiseerde activiteiten worden door vele kinderen met groot plezier bezocht.

"Eigenlijk is er weinig veranderd", vindt Gerrit Hendriks. "Het ging en gaat om gezelligheid, vriendschap, het uitvoeren van opdrachten, het doen van spelletjes en het beleven van avonturen. Indertijd bouwden we als verkenners met palen en touwen een brug over de beek in de Maasweien. Daar deden we wel twee, drie weken over. Uiteindelijk moest de brug worden uitgetroefd. Het hele project was niet geslaagd als niet een van de leiders in het water viel."

Festiviteiten

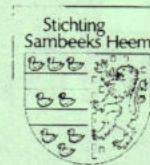
Er is ook nog verscheidene keren geseind vanaf de Sambeekse toren naar de uitkijktoren in Bergen over de Maas. "Dat was toch heel bijzonder", zegt Emiel van Haren. "In het Pastoors Buske in de Hei is vele malen echt stokbrood gebakken. Ook gaven de leden van de jeugdbeweging in uniform acte de presence bij kerkelijke gebeurtenissen. Zo hebben ze bij de eerste steenlegging van de huidige kerk nog het houten kruis gedragen dat nu achter het hoofdaltaar hangt. Ook bij andere feestelijkheden in het dorp waren ze vrijwel altijd aanwezig."

En Ger Jans: "In de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw waren er ouderavonden met uitvoeringen van toneelstukjes door de jongens en meisjes. Naar de kampweek keek iedereen al maanden van tevoren uit, temeer daar alle spullen zelf in orde moesten worden gemaakt. Het lidmaatschap van de jeugdbeweging is voor de leden van grote opvoedkundige waarde geweest. Wie je ook spreekt over de jeugdbeweging: iedereen denkt daar met veel plezier aan terug en weet vaak ook spannende verhalen erover te vertellen. De jeugdbeweging laat je nooit meer los. Er was ook nauwelijks verloop; de kinderen bleven zo lang mogelijk lid van de jeugdbeweging. Ze stopten er pas mee als ze vanwege hun leeftijd niet langer lid mochten blijven of als ze elders gingen studeren. Een betere bestaansreden is nauwelijks te bedenken."

COLOFON

Teksten: René Klaassen
Vormgeving & realisatie:
Jos Kuijpers

Duvelsklökske nr. 28 is een uitgave van Sambeek's Heem,
juni 2002